

Factsheet - Onderwijs

Onderwijsprestaties van jongeren met een migratieachtergrond en hun kansen op de arbeidsmarkt tijdens en na de studie

Januari 2024

Introductie

De *Monitor gelijkwaardige kansen en evenredige posities op de arbeidsmarkt, ongeacht migratieachtergrond* onderzoekt in hoeverre burgers met een migratieachtergrond gelijkwaardige kansen hebben op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. De monitor heeft drie thema's: onderwijs, diversiteit op het werk, en algemene arbeidsmarktindicatoren & sociale zekerheid (arbeidstoeleiding).

Deze factsheet presenteert de belangrijkste resultaten van het eerste thema, onderwijs:

- De tweede generatie met een buiten-Europese achtergrond is bezig met een inhaalslag in het onderwijs, maar er zijn nog altijd uitdagingen (*pagina 3*).
- Het is een blijvende uitdaging om nieuwkomers in de samenleving op het gemiddelde onderwijsniveau te krijgen. Dit vraagt een voortdurende inspanning (*pagina 4*).
- In 2021 doen burgers met een tweede generatie buiten-Europese migratieachtergrond vaker dan gemiddeld mbo-4, maar dit geldt niet voor alle sectorkamers/studierichtingen (*pagina 6*).
- Ondanks een stijging in het gemiddelde mbo-niveau heeft de tweede generatie mbo-studenten nog steeds te maken met lagere kansen op de arbeidsmarkt (*pagina 7*).
- Er bestaat een grote diversiteit aan ontwikkelingen en trends als we verder inzoomen op groepen met verschillende herkomstlanden (*pagina 9*).

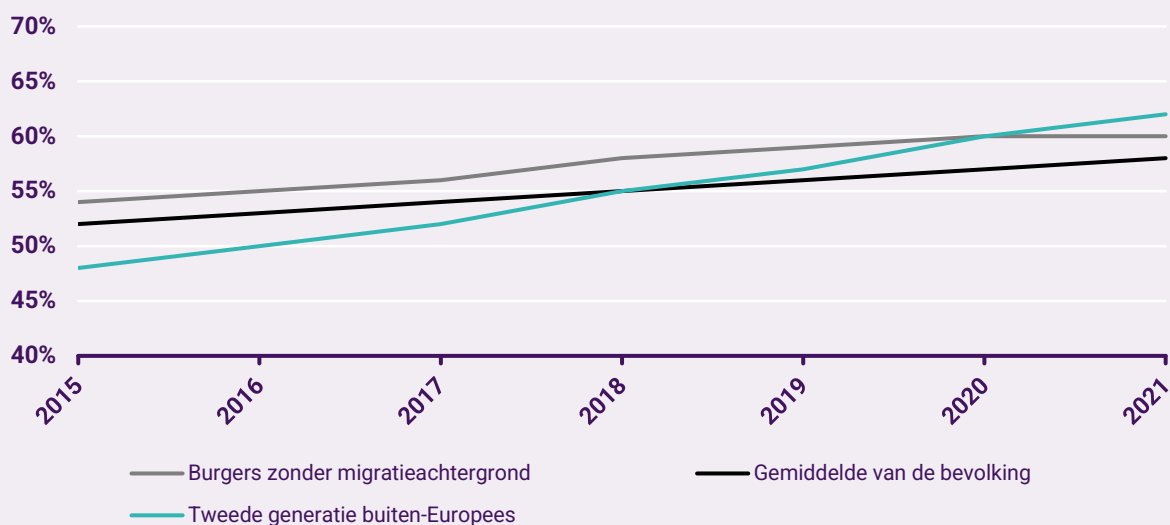
De tweede generatie met een buiten-Europese achtergrond is bezig met een inhaalslag in het onderwijs, maar er zijn nog altijd uitdagingen

Deze groep laat op meerdere indicatoren in het onderwijs een verbetering zien. Zo stijgt het gemiddelde niveau in het 3de leerjaar en het diploma op de middelbare school. Ook halen de burgers met een tweede generatie buiten-Europese achtergrond steeds vaker nominaal dat diploma. Ook op het mbo zien we dat het gemiddelde niveau stijgt en dat studenten van deze groep steeds vaker onderwijs op hogere mbo-niveaus volgen. Het aandeel mbo-studenten op het 4de niveau is voor deze groep nu zelfs hoger dan gemiddeld (zie onderstaande grafiek).

Deze stijging gaat op veel indicatoren in het onderwijs voor deze groep sneller dan voor de burgers zonder migratieachtergrond en het gemiddelde van de bevolking, waardoor de verschillen verkleinen en er sprake is van een inhaalslag.

Er zijn voor deze groep ook nog altijd uitdagingen. De betere positie in het 3de leerjaar wordt niet volledig verzilverd met een hoger diploma, zeker als we vergelijken met de burgers zonder migratieachtergrond. Een bovengemiddeld groot deel van deze groep haalt zijn of haar diploma namelijk niet nominaal. Bovendien zien we een bovengemiddelde stijging in het aantal schoolverlaters in het laatste meetjaar bij de tweede generatie buiten-Europees. Het blijft dus een uitdaging om deze verbeteringen terecht te laten komen bij alle studenten.

Percentage mbo-studenten op het 4de mbo-niveau

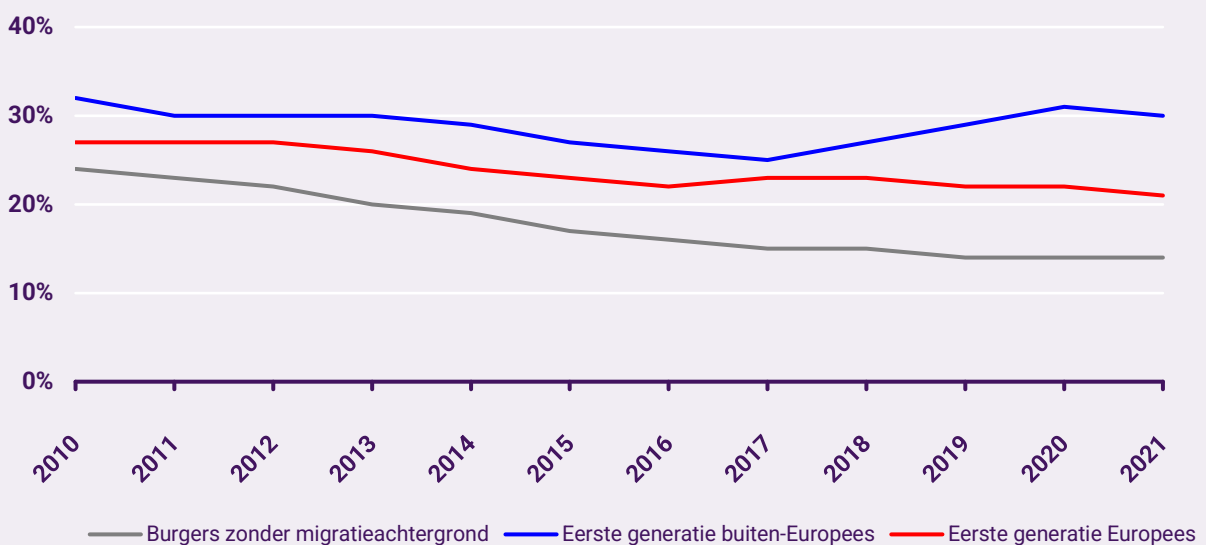

Het is een blijvende uitdaging om nieuwkomers in de samenleving op het gemiddelde onderwijsniveau te krijgen. Dit vraagt om een voortdurende inspanning

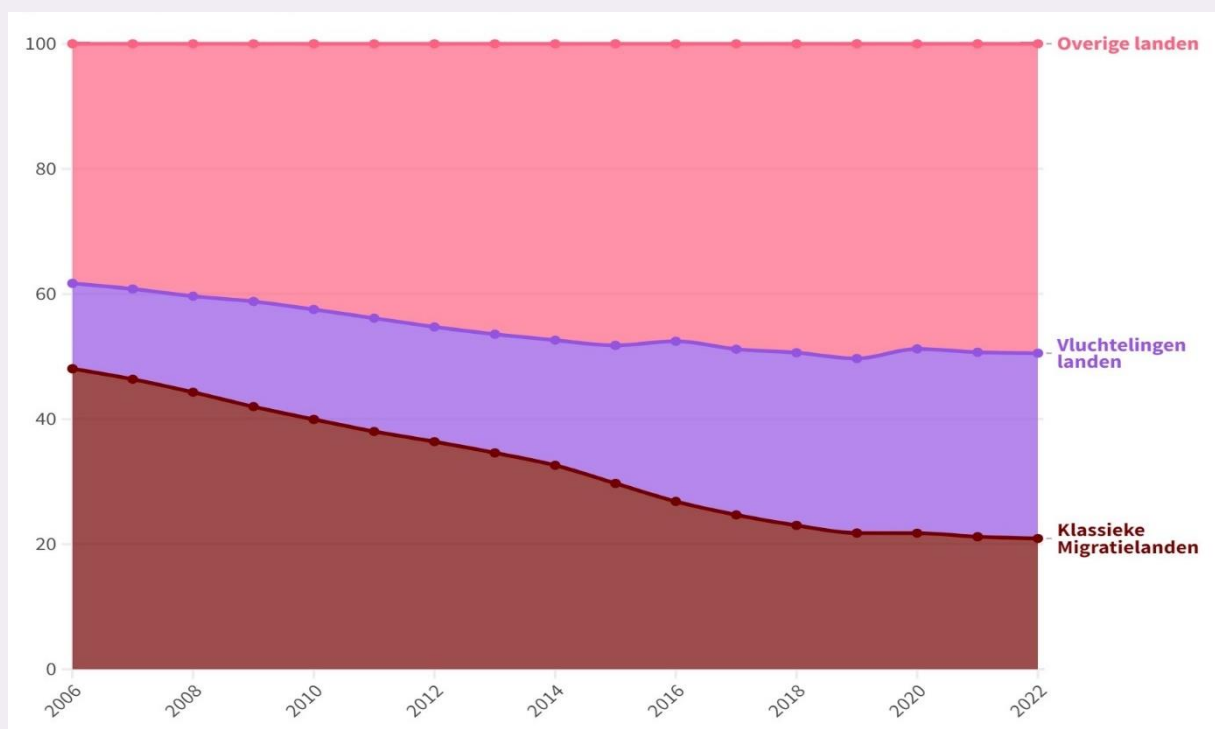
Waar bij de tweede generatie op meerdere onderwerpen in het onderwijs een verbetering te zien is, zien we dit bij de eerste generatie in veel mindere mate terug. Dit geldt voor de eerste generatie met een Europese en een buiten-Europese achtergrond. Bijvoorbeeld het percentage studenten op een lager mbo-niveau (2) is hoger dan gemiddeld en de verschillen nemen ook toe over de tijd (zie de grafiek hieronder). Ook de diploma's op de middelbare school zijn vaker op een lager niveau.

De blijvende uitdagingen van de eerste generaties lijken in sterke mate samen te hangen met nieuwe migratie, en daarmee samenhangende verandering in de samenstelling van de groepen 'eerste generatie Europees' en 'eerste generatie buiten-Europees'. Als we bijvoorbeeld kijken naar de samenstelling van de buiten-Europese eerste generatie, dan zien we dat het aandeel van zogenaamde vluchtelingenlanden de laatste 15 jaar meer dan verdubbeld is (zie de figuur op de volgende pagina). En omdat juist de studenten uit vluchtelingenlanden gemiddeld genomen lagere niveaus in het onderwijs halen, trekt het toenemende aandeel van deze subgroep het gemiddelde van de onderwijs positie van de totaalgroep 'eerste generatie buiten-Europees' omlaag. Dit verklaart de blijvende uitdaging in het onderwijs voor deze totaalgroep.

Percentage mbo-studenten op het 2de mbo-niveau

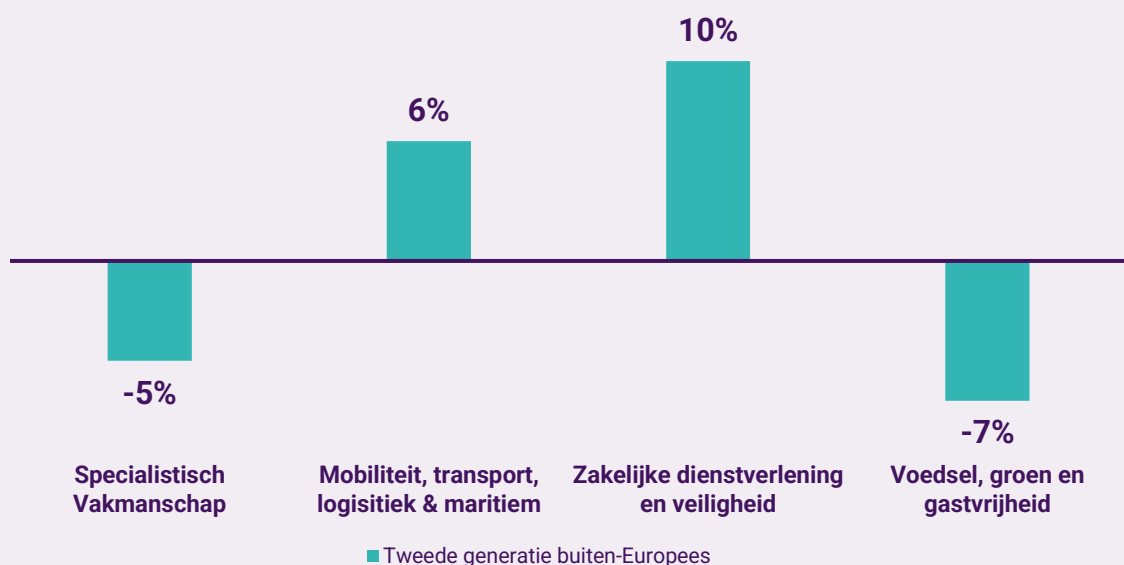
Samenstelling van de 1ste generatie buiten-Europees in de leeftijd van 12 tot en met 30 jaar

In 2021 doen burgers met een tweede generatie buiten-Europese migratieachtergrond vaker dan gemiddeld mbo-4, maar dit geldt niet voor alle sectorkamers/studierichtingen

We zien dat deze groep relatief vaak mbo-4 doet bij de sectorkamers 'Mobiliteit, transport, logistiek, maritiem' en 'Zakelijke dienstverlening en veiligheid'. Echter, bij de sectorkamers 'Specialistisch vakmanschap' en 'Voedsel groen en gastvrijheid' doen ze juist minder vaak mbo-4. Voor andere sectorkamers zijn er minder grote afwijkingen en bij de opleidingen ICT en Verpleegkunde is het aandeel op mbo-4 niveau ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de bevolking.

Studiekeuze op het 4de mbo-niveau: Verschillen met het gemiddelde voor de tweede generatie buiten Europees

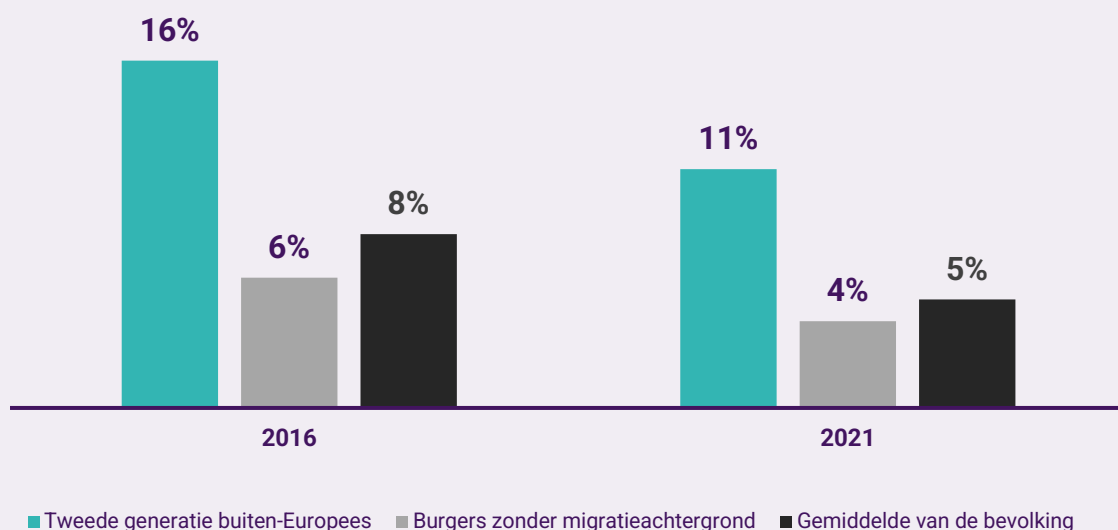
Ondanks een stijging in het gemiddelde mbo-niveau heeft de tweede generatie mbo-studenten nog steeds te maken met lagere kansen op de arbeidsmarkt

Op pagina's 3 en 6 zagen we dat tweede generatie met buiten-Europese migratieachtergrond in toenemende mate hogere mbo-niveaus doet. Deze verbetering in onderwijsniveau vertaalt zich alleen niet in een duidelijke verbetering van de kansen op de arbeidsmarkt.

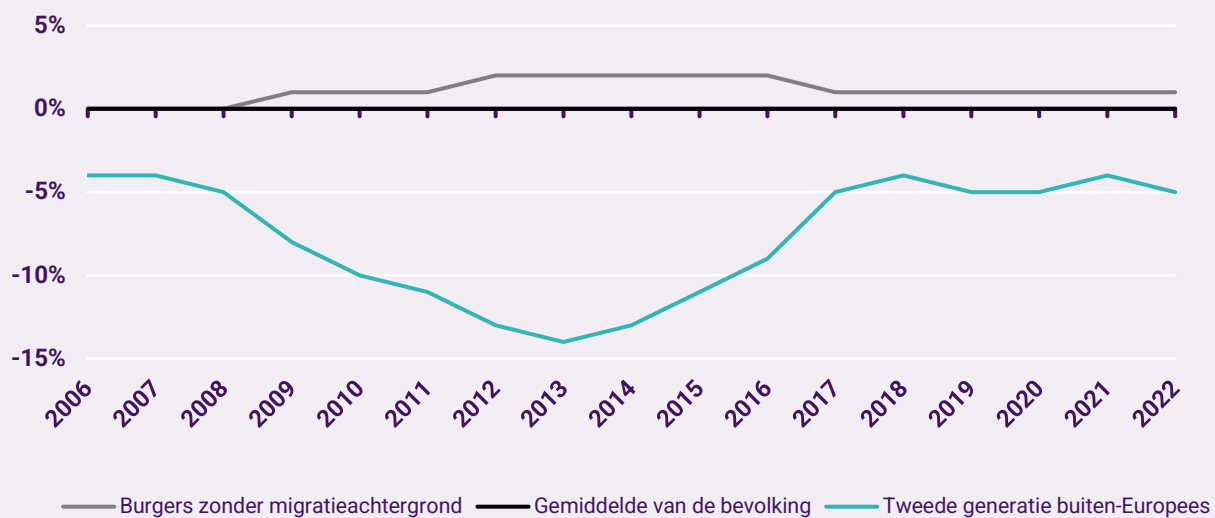
Deze problemen zijn zichtbaar in de extra moeilijkheden die deze groep ervaart bij het vinden van een stage. De tweede generatie mbo-studenten met een buiten-Europese migratieachtergrond rapporteert dat ze vaker hebben moeten solliciteren. Zo is het percentage dat 7 keer of meer heeft moeten solliciteren in 2021 bijna drie keer zo groot (11%) als de burgers zonder migratieachtergrond (4%), zoals blijkt uit de figuur onderaan deze pagina.

Ook vindt deze groep veel minder dan gemiddeld een baan binnen 6 maanden na het afstuderen. Zeker in slechte economische tijden (laagconjunctuur) is dit verschil duidelijk. In 2013 was het verschil maar liefst 14 procentpunt met het gemiddelde van de bevolking, zoals blijkt uit het figuur op de volgende pagina. Dit is met het aantrekken van de economie weer verkleind, maar dit geeft de risico's voor deze groep mocht de economie weer omslaan.

Percentage mbo-studenten dat zeven of meer keren heeft moeten solliciteren voor een stage

Verschillen in percentage mbo-studenten dat 6 maanden na afstuderen een baan heeft gevonden

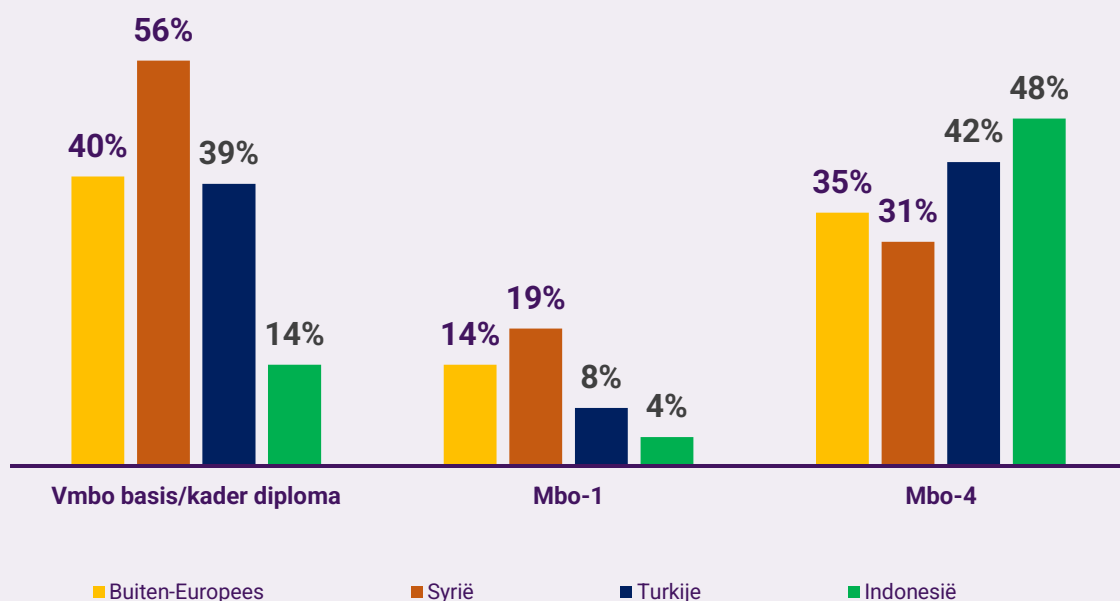

Er bestaat een grote diversiteit aan ontwikkelingen en trends als we verder inzoomen op groepen met verschillende herkomstlanden

Deze diversiteit is van belang bij het interpreteren van de data en de hoofdconclusies. De stagnatie binnen de 1ste generatie wordt bijvoorbeeld gedeeltelijk verklaard doordat deze groep ook in ontwikkeling is (zie ook pagina 5). Over het algemeen neemt de nieuwe instroom van groepen die het relatief goed doen in het onderwijs, zoals de eerste generatie met een Indonesische achtergrond, af met de tijd. Groepen die het moeilijker hebben, zoals de eerste generatie met een Syrische achtergrond, kennen juist een toename van de instroom. Dit verlaagt het gemiddelde niveau van de totaalgroep. In de figuur hieronder illustreren we de verschillen tussen herkomstlanden binnen de eerste generatie.

Belangrijk is om te realiseren dat er ook binnen herkomstlanden verschillen tussen indicatoren kunnen zijn. Zo zien we bij de studenten met een Afghaanse migratieachtergrond dat ze op de middelbare school ongeveer gelijke prestaties hebben als het gemiddelde van de bevolking, maar ze op het mbo lagere niveaus doen dan gemiddeld.

Verschillen binnen de eerste generatie tussen de hoofdcategorie buiten-Europees en de herkomstlanden Syrië, Turkije en Indonesië in het onderwijs

Bezoek onze website voor het volledige verhaal

De monitor is uitgevoerd door Significant Public in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Op onze website staan de hoofdresultaten van alle thema's van de monitor uitgewerkt. Daarnaast kunt u zelf een tabel of grafiek aan de hand van onze indicatoren samenstellen. Ook downloadt u hier het volledige rapport van de monitor gelijkwaardige kansen, en vindt u de factsheets die specifiek ingaan op de thema's onderwijs, sociale zekerheid (arbeidstoeleiding) en diversiteit op het werk.

www.monitorgelijkwaardigekansen.nl